

Verksamhetsberättelse för år 2015

År 2015 var ett synnerligen aktivt år i föreningen. Ett flertal guidningar i kvarnstensbrottet i Östra Utsjö gjordes av föreningen. I april anordnade föreningen en föreläsning av Herman Lindqvist om Gustav Vasa, och i december arrangerades en föreläsning av Jesper Larsson från SLU om fäbodväsendet. Båda föreläsningarna var mycket populära och drog fullt hus på Orrskogen där de var belagda. Se mer om detta nedan.

Under 2015 har Quarnstensgrufvans vänner haft **årsmöte den 21 maj** vid Kvarnstensbrottet i Östra Utsjö i Malung. Där beslutades att Bente Mellquist Danielsson omvaldes till ordförande för föreningen. Kerstin Kapla omvaldes som kassör. Jörgen Danielsson, Jan Kapla, Yvonne Eriksson omvaldes till styrelseledamöter för 1 år. Till ny ordinarie ledamot för 1 år valdes Arnold Joos. Till ersättare för 1 år omvaldes Ulf Björlin och Gudmunds Torbjörn Karlsson. Nyval av ersättare för 1 år blev Ulrika Thors Lissmyr som ersatte Lissman Harriet Turesson. Till revisor omvaldes Lars Henriksson. Förutom årsmötet har föreningen under 2015 haft styrelsemöten/visionsmöten: **den 2/2, den 18/3, den 22/4, den 22/6, den 27/8, den 7/9, den 28/9, den 12/10, 29/10, den 12/11 och den 15/12.**

Herman Lindqvist föreläste om Gustav Vasa den 16 april 2015

Det blev ullt hus på Orrskogen när Herman Lindqvist gästade Malung och föreläste om Gustav Vasa. Innan Herman Lindqvist kom till Malung väckte ledamot i Quarnstensgrufvans vänner, Arnold Joos, en debatt när han med "nygammal" forskning kunde visa att Gustav Vasa färdats genom Malung år 1520 på sin väg till Norge innan han blev hejdad av karlar från Kättbo. Herman tog del av Arnolds forskning och visade stort intresse. Under föreläsningen nämndes också Arnolds tes om att Gustav Vasa färdats via Kättbo-Malung istället för Mora-Venjan-Sälen. Herman föreläste även på gymnasieskolan på dagen innan kvällens föreläsning på Orrskogen. Eleverna fick höra om Gustav Vasas liv och leverne och de skrönor som finns om den forne kungen – historibruk. Mycket lyckad tillställning, både på skolan och på Orrskogen. Efteråt blev det mat och dryck på Sankt Olof Hotell & Krog i Malung. Ska även nämnas den underbara sång som Åke Edvinsson inledde med på Orrskogen och fortsatt underhållning med hög kvalitet på Sankt Olof Hotell & Krog. Åkes sång blev mycket uppskattad av Herman och hans fru Liliana och övriga gäster. Föreläsningen arrangerades av Quarnstensgrufvans vänner i samarbete med Förenina Talô Malungsmål, Malung-Sälens kulturförvaltning, Malungs hembygdsförening och Malung-Sälens gymnasieskola. Som tack för att Herman ville komma och föreläsa till Malung fick han boken "Jakten på de försvunna stenarna" om kvarnstenshantverket i Malung.

Arrangemanget marknadsfördes i Dalarnas Tidningar, Facebook, Malungsbladet, TV Malung-Sälen. Extra marknadsföring fick arrangemanget när Arnold Joos blev uppringd av Radio

Dalarna för att berätta om sin tes när det gällde Gustav Vasas skidfärd från Mora och vidare mot västerdalarna. Vidare marknadsfördes arrangemanget på biblioteket, och hos valda näringsställen i Malungs centrum med affischer.

Marknadsföring övrigt, rollupp och info på Malungs turistbyrå

Under vår, sommar och höst 2015 har föreningen haft en rollupp och broschyr på Malungs turistbyrå i Malungs centrum. Här har även en affisch fått hänga i skyltfönstret som informerar om guidade turer och kontaktuppgifter. Rolluppen har stått inne i turistbyråns butik, likaså broschyrerna som har funnits tillgängliga i deras tidningshylla.

Malungs bibliotek

På Malungs kommunbibliotek har föreningen haft en liten affisch (A4) i en liten ställning på biblioteksdisken som förkunnar att vi tar på oss guidade turer. I samband med Jesper Larssons föreläsning hade föreningen även en affisch om det. En större affisch (A3) för både Hermans och Jespers föreläsning har förekommit på bibliotekets anslagstavla. Där har under hela året även förekommit en affisch (A3) där föreningen informerar om kvarnstensbrottet som sevärdhet och att föreningen kan guida i brottet plus kontaktuppgifter.

Guidade visningar 2015

Den första guidade turen var den 13 april. Bojsan (Anette Malmén) med gäster guidades av ordförande Bente Mellquist Danielson. Gruppen valde att gå upp till kvarnstensbrottet via stigen från Grimsåker. Dagen bjöd på sol och härligt vårväder. Sommaren bjöd på osäkert väder och visade sig också i den guidade statistiken. Mot sensommaren och hösten blev vädret bättre och i början på augusti guidades en familj från Huddinge på besök i Malung i kvarnstensbrottet i Östra Utsjö av föreningen. Den 13 augusti guidade föreningen i kvarnstensbrottet i samband med kulturförvaltningens en av två arrangemang av så kallade "augustikvällar". Den 10 september guidade föreningen Malung-Sälens föreningar i kvarnstensbrottet i Östra Utsjö. En mycket fin dag med stor uppslutning som avslutades med grillning. Sammanlagt fyra guidningar under 2015.

Styrelsens resa till Rydboholm och en kvarnsten i Vasatornet

Efter att ordföranden i Kvarnstensgrufvans vänner såg en historisk serie på SVT Play med Christopher O'Regan där han visar Vasatornet och bakom sig har en kvarnsten, bestämde sig styrelsen att åka och se på kvarnstenen i slottet. Slottet Rydboholm ägs av makarna Elisabeth och Gustaf Douglas. De som åkte ned för att syna kvarnstenen var; Jan, Kerstin, Bente, Jörgen, Ulf, Ulrika och Ulrikas sambo Kenth Haga. Resan gick först ned till Uppsala och Domkyrkan. Här fick styrelsen en intressant guidning av Barbro Håkansson i domkyrkan, som berättade om kyrkans byggnad och de inventarier som finns inom dess murar. Bland annat så har arbetare på 1200-talet ristat in sina initialer i vissa stenar på byggnaden. Besöket på Rydboholms slott och i Vasatornet där kvarnstenen återfanns var mycket intressant. Ägaren Elisabeth Douglas berättade om sina förfäder som i generationer ägt och förvaltat slottet. Vasatornets rum ska se precis likadant ut som det var på Gustav Vasas tid. Kvarnstenen som är en grytkvarn är dock troligen inte från Malung då mineralen inte är sandsten. Elisabeth och hennes make Gustaf guidade föreningen i sin vackra park och berättade om hur de hela tiden vårdar och bevarar slottet och parkens historiska värde. Ett mycket intressant och uppskattat möte.

Föreningen fick även en guidad tur till några runstenar av Jannie Teinler (som för övrigt är svärdotter till Jan och Kerstin). Jannie berättade om runskrift och dess betydelse i en tid då samhället förändrades från hedniskt till kristendom. Innan avfärd hemåt dagen därpå besöktes Uppsala högar och den gamla kyrkan som finns inom området. I kyrkan påträffades en äldre ortsbo som

entusiastiskt berättade om Gamla Uppsala och dess historia. Mycket givande möte och en mycket intressant resa som föreningen kommer att minnas länge.

Jesper Larssons föreläsning om fåbodsväsendet den 3 december

Doktor i agrarhistoria samt akademiforskare vid kungliga vitterhetsakademien Jesper Larsson föreläste den 3 december om fåbodsväsendets etablering och utveckling. På dagen föreläste Jesper för en fullsatt aula av gymnasieelever på gymnasieskolan i Malung, för att på kvällen föreläsa för allmänheten på Orrskogen, som blev fullsatt. Intresset var stort att höra om hur fåbodsväsendet låg till grund för näringar och jordbruksutveckling i Sverige på 1600- och 1700-talet. För enligt Jesper är fåbodsväsendet är inte så gammalt som många hävdar. Att fåbodar funnits sedan urminnes tider är alltså inte riktigt. Ny forskning visar att fåbodsväsendet uppstod i samband med den globala utvecklingen i handel som uppkom i och med intensifierad kontakt med nya världen och Europas behov och tillgång på nya varor. Intressant föreläsning som även väckte nya frågor och som debatterades vidare på Facebook – om huruvida när och varför fåbodsväsendet uppkom. Som tack för att Jesper vill komma och föreläsa om fåbodsväsendet i Malung fick han boken ”Jakten på de försvunna stenarna” och boken ”Vägen till fåboden”.

Efter föreläsningen blev det mat och dryck på Sandbäcks café i Malung. Föreläsningen arrangerades av Quarnstensgruvans vänner i samarbete med Malungs folkhögskola, Förenina Talô Malungsmål, Malung-Sälens kulturförvaltning, Malung-Sälens gymnasieskola, Malungs hembygdsförening. Det gjordes affischer till trottoarpratarna, annonser till Malungsbladet och reportage i TV Malung-Sälen, samt reklam på Facebook och en artikel i Dalarnas tidningar. Även affischer på valda näringsställen i centrum samt på Malungs bibliotek.

Quarnstensgruvans vänners nyhetsbrev

Nyhetsbrevet kom ut i januari, maj och september 2015. Nyhetsbrevet skickades i tryckt pappersform till alla medlemmar och hedersmedlemmar i föreningen. Nyhetsbrevet delades också ut till offentliga ställen i Malung för att sprida kvarnstensinformation, till frisörsalongerna i centrum, Malungs bibliotek, kommunhuset (personalrummen), Turistbyrån, Malungs gymnasie- och centralskola samt Sankt Olof Hotell & Krog. Nyhetsbrevet läggs även ut på föreningens hemsida och Facebooksida som PDF-fil och som e-tidning.

Språkcafé

Jan och Kerstin representerade föreningen vid språkcaféet på Malungs bibliotek i december. Det kom nyanlända och svenskar. Att berätta om ”The Friends of the Millstonemine” var däremot inte speciellt lätt :-). De nyanlända vet inte så mycket om den svenska föreningskulturen. Många fina möten blev det. Jan och Kerstin blev vänner med en syrisk familj som bor på Turistgården bredvid dem.

Hemsida och Facebook

Under året har hemsidan kontinuerligt uppdaterats och även föreningens Facebooksida som är välbesökt och där flera intressanta och bildande diskussioner om i synnerhet kvarnstenshanteringen i bygden och i allmänhet bygdens historia dryftas.

Antal medlemmar vid årets slut var 46 stycken.

Vid pennan:

Bente Mellquist Danielson

Ordf. Quarnstensgruvans vänner

17 april 2016